

Háda Béla¹: A vietnámi haderőfejlesztés trendjei, 2014-2024²

Vezetői összefoglaló

- Vietnám haderejének fejlődése napjainkban élénk nemzetközi figyelemtől kísért folyamat.
- A Vietnámi Néphadsereg valóban nagyon nagy mennyiségű elavult eszközt tart hadrendjében, ennek ellenére a korszerűbb harcjárművek és fegyverrendszerek beszerzése szándékoltan lassú ütemben zajlik.
- Mindez annak dacára van így, hogy az ország finanszírozási képessége vélhetően imponáló haladást is lehetővé tette, a hivatalos védelmi ráfordítások a térség átlaga alatt alakultak az elmúlt évtizedben.
- A légiereő harcirepülőgép-állománya jelentős fiatalodáson/korszerűsödésen ment keresztül, ami egyúttal az eszközök számának csökkenésével járt.
- A szárazföldi erők keretében az önjáró tüzérség könyvelheti el a legmélyrehatóbb fejlődést, és a további kilátások is itt a legegységesebbek.
- Az egész haderő szintjén ugyanakkor a haditengerészet eszközrendszerének megújítása vált egyértelmű prioritássá, amelyhez a partvédelmi rakétarendszerek is tartoznak.
- Hanoi 2014-2024 között egyes képességrendszerek építésében komoly előrelépést ért el, dacára a visszafogott fejlesztéspolitikának. Célja vélhetően a status quo őrzése a Dél-kínai-tengeren egy fegyveres konfliktus katonai és politikai költségeinek egyre magasabb szintre emelésével.

A jelen elemzés Vietnám (vagy hivatalos nevén Vietnámi Szocialista Köztársaság) haderőfejlesztési trendjeit mutatja be az elmúlt évtizedre visszatekintően, a londoni székhelyű International Institute for Strategic Studies (IISS) nemzetközi kutatóintézet Military Balance+ adatbázisa és egyéb szakértői források alapján.

Bevezető

Vietnám függetlenségi, majd országegyesítő harcainak sikeres lezárása óta (1975) Délkelet-Ázsia egyik regionális hatalmának számít. E szerepköre azonban a Kínai Népköztársaság szomszédságában messze nem jelent számára katonai dominanciát közvetlen környezetével szemben. A biztonságpolitika védelempolitikai dimenziói ugyanakkor napjainkig kiemelt figyelmet kapnak az állam vezetői részéről, egyrészt a függetlenné válást, majd az egységes állam kialakítását kísérő harcok történelmi közelmúlthoz kapcsolódó emléke, másrészt az egyesült Vietnámot azóta ért egyéb, fegyveres konfliktusoktól terhelt válságok miatt. A Kínai Népköztársaság haditengerészeti jelenlétének gyors erősödése Kelet-Ázsia vitatott hovatarozású tengerrészein, köztük a vietnámi szemszögből releváns Dél-kínai-tengeren ugyanakkor egy olyan kihívást jelent az ország honvédelme számára, amely nem kezelhető pusztán azon stratégiák mentén, amelyek győzelemre segítettek említett küzdelmei során. A társadalom elszántsága és harci szelleme nem elég, a technológiai feltételeket is biztosítani kell az eredményes védelemhez. Utóbbiak megléte azonban a hidegháború lezárultát követően egyre kétségeesebbé vált. A kétezres évekre a vietnámi fegyveres erők a pusztaságok számát illetően (a hadrafog-

hatóság kérdését nem vizsgálva) igen kiterjedt, de sirlamasan elavuló műszaki miliót képviselő haditechnikai eszközparkot tartottak fenn. A hozzáférhető adatok alapján a nyugati szakírók szemében egyértelműnek tűnt, hogy a 2010-es évekre elodázhatatlanná vált a haderő valódi, a meglévő eszközállomány jelentős részének cseréjével együtt járó korszerűsítése. E folyamaton belül pedig a Kínával fennálló területi viták miatt a haditengerészet beszerzései kapták a legnagyobb figyelmet a téma kutatói részéről.

Vietnám helyzete azonban összetettebb annál, semmint a tengeri erőviszonyok alakulásával le lehetne írni. Az ország óriási szovjet/ orosz eredetű haditechnikai eszközparkjának cseréje nagyon idő- és forrásigényes feladat lenne még erre irányuló, szilárd politikai elköteleződés esetén is. Ilyen azonban nem ol-

¹ Háda Béla (hada.bela@uni-nke.hu) az NKE EJK JLI tudományos munkatársa.

² A tanulmány a TKP2021-NVA-16 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2025/2

vasható ki egyértelműen a hatályos vietnámi védelmi fehér könyvből. Érdekes kérdés tehát, hogy valaképpen hol tart a délkelet-ázsiai ország haderejének technikai korszerűsítése és mennyire intenzív folyamatként írható ez le? Jelen elemzés erre keresi a választ.

Ehhez mindenekelőtt azt tekinti át, hogy milyen ambíciók fogalmazódtak meg a nyilvános kommunikáció szintjén a Vietnámi Néphadsereg fejlesztése kapcsán és milyen költségvetést társítottak ehhez. Nem áll minden tanulság nélkül, ha ez utóbbit regionális összevetésben is értékeljük, figyelembe véve, hogy Délkelet-Ázsiában több ország is a vietnámihoz hasonló problémákkal küzd, és a térséget általában intenzív fegyverkezés színtereként szokták jellemezni a külső nagyhatalmak fokozódó jelenlététől (is) ösztönözve.

Mindezt követően pedig az elemzés bizonyos kiemelt eszközcsoportok vonatkozásában a Military Balance+ adatbázis és egyéb források felhasználásával ismerteti a 2014 és 2024 között lezajlott eszközbeszerzéseket, illetve azt, hogy ezek műszaki minőségükből következően milyen mértékű korszerűsödést hoztak az adott eszközcsoportba. A műszaki színvonal megítéléséhez szintén a Military Balance+ adatbázis³ meghatározásait alkalmazom, amelyek fejlett, korszerű, korosodó, elavuló, vagy elavult (esetleg vegyes) kategóriákba sorolják az eszközök egy részét. Azért csak egy részét, mert bizonyos eszköztípusok esetében nem áll rendelkezésre kellő mennyiségű információ az egyértelmű besoroláshoz. Ugyanakkor, Vietnám esetében a legtöbb ilyen eszköz szintén az elavuló kategóriához eshet közel, így érdemben nem befolyásolná a fegyveres erők haditechnikai állományának általános korszerűtlenségéről alkotott, előzetes képünket. Szem előtt kell tartanunk továbbá, hogy az egyes eszközök korszerűségére vonatkozó megállapítások nem arról tájékoztatnak minket, hogy mennyire jól harcolnának a vietnámi fegyveres erők egy konfliktus során, illetve hogy mennyire tudnák használni meglévő eszközeiket különböző taktikai szituációkban, hanem arról, hogy hol tartanak a vizsgált eszközcsoportok korszerűsítésével. Valamint, hogy ez a folyamat mennyire gyors, mélyreható, mennyire változtatja meg az adott eszközcsoport általános technikai arculatát és mennyire közelíti azt a világon jelenleg elérhető legkorszerűbb állapothoz.

Végezetül fontos, hogy az elemzés által vizsgált eszközkategóriákat a páncéloseszközök, önjáró tüzérségi eszközök, merevszárnyas támadó repülőgépek, legalább részben támadó/hadszíntéri támogató szerepkörben használható forgószárnyas repülőeszközök, nagy felszíni hadihajók és tengeralattjárók képezik. Ezek, ha nem is kizárólagos, de hagyományosan komoly indikátorai a fegyveres erők hadviselési képességeinek, általános fejlettségének és jelentős tételeket jelentenek a beszerzések vonatkozásában is. Vietnám esetében azonban érdemes mindezeket kiegészítenünk egy további eszközcsoport vizsgálatával, amely fontos szerepet játszik az önvédelmi képességek építésében. Ezek a hozzáférésgátló/területmegtagadó stratégia szolgálatába állítható partvédelmi eszközök, amelyek Vietnámban a haditengerészet alárendeltségében működnek. Az elemzés röviden az ezek területén megfigyelhető fejlődést is számba veszi.

Mint fentebb említettem, elsőként tehát annak érdemes röviden figyelmet szentelni, hogy milyen, a fejlesztési folyamat szempontjából is releváns védelempolitikai célokat kommunikál a vietnámi állam a külvilág felé. Ehhez a terjedelmi keretek megtartása érdekében a legcélszerűbb az érvényes védelmi fehér könyvet fókuszba helyezni.

Védelempolitikai kihívások és jövőkép a 2019. évi fehér könyv alapján

Vietnám biztonságpolitikáját az ország történelmi tapasztalataiból táplálkozó identitása és folyamatos idegen nagyhatalmi jelenléttől meghatározott geopolitikai környezete egymást erősítő jelleggel formálják. Döntően ezek hatása jelenik meg a nyilvános védelmi stratégiájából kibontakozó percepcióiban is. Az e sorok születésekor aktuálisnak számító védelmi fehér könyv a 2019-ben publikált dokumentum,⁴ amely Vietnám hagyományosan tekintett biztonság- és védelempolitikai alapelveit erősíti meg, némileg tovább is fejlesztve azokat. A régóta érvényesülő, „három nem” doktrínájaként ismert koncepció (miszerint Vietnám nem csatlakozik védelmi szövetségekhez, nem enged idegen katonai erőt a területére, valamint nem játssza ki egyik államot a másik ellen) ebben a dokumentumban már egy negyedik „nemmel” is gyarapodott.⁵ Eszerint Vietnám nem alkalmaz erőt, illetve nem fenyeget erő alkalmazásával nemzetközi kapcso-

³ *Military Balance+*. [online], International Institute for Strategic Studies Forrás: milbalplus.iiss.org [2023. 12. 04.].

⁴ Socialist Republic of Viet Nam – Ministry of National Defence: *2019 Viet Nam National Defence*. [online], 2019. Forrás: mod.gov.vn [2024. 12. 11.].

⁵ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 23.

lataiban. Széleskörű meggyőződés a témával foglalkozók részéről, hogy a védelempolitikai eszköztár alkalmazásának szélesedő *elvi* korlátozása valójában Kína megnyugtatását célozza, azt sugallva, hogy Kelet-Ázsia vezető hatalmának katonai biztonságát Vietnám felől nem fenyegeti veszély. Egyúttal a vietnámi fél a békés megoldások előtérbe tolásával azt a várakozását is kifejezi, hogy Peking is tartózkodni fog fegyveres túlerejének alkalmazásától a vitatott térségek eluralása érdekében. Nem meglepő módon ugyanis a dokumentum különös figyelmet szentel a Kínai Népköztársasághoz fűződő viszonyoknak és a Dél-kínai-tenger – vietnámi szóhasználatnál Keleti-tenger – szigetvilágával kapcsolatos területi vitának; jóllehet, a dokumentum kerüli Peking megnevezését a problémák forrásaként. Fontos ugyanakkor, hogy a „négy nem”, és a békevágyat folyamatosan kiemelő üzenetek dacára a fehér könyv nem köti meg teljesen az ország védelempolitikáját. Kimondja ugyanis, hogy Hanoi támogatja a más államokkal folytatott védelmi együttműködést annak érdekében, hogy növelje önvédelmi, illetve a közös biztonsági kihívások kezelésére irányuló képességeit. Emellett a körülményektől és konkrét feltételektől függően Vietnám fontolóra veszi a szükséges és megfelelő védelmi és katonai kapcsolatok fejlesztését más államokkal, a nemzetközi jog és egymás szuverenitásának tiszteletben tartása mellett.⁶ Kimondja a fehér könyv azt is, hogy az országnak minden szükséges intézkedést meg kell tennie területi integritásának, szuverenitásának és nemzeti érdekeinek védelme céljából.⁷ Vietnám határait pedig szentnek és sérthetetlennek nevezi,⁸ miközben deklarálja vitathatatlan jogait a Paracel- és Spratly-szigetcsoportokra.⁹ Miközben tehát hangsúlyozza a katonai megoldásoktól való idegenkedését, céloz arra is, hogy amennyiben erre kényszerítve érzi magát, meg is változhat a helyzet. Potenciális együttműködő partnereinek sorában pedig logikusan olyan délkelet-ázsiai és csendes-óceáni államok lehetnek egy ilyen fordulat esetében, amelyek maguk is fenyegetésként élik meg Kína hatalmi expanzióját. Különös üzenetet hordozhat ebből a szempontból, hogy a dél-kínai-tengeri térséggel kapcsolatos vietnámi törekvések és érdekek leírásakor az Egyesült Államok érvelésére sok esetben hasonlító fogalmakat (pl. tengerhajózás szabadsága, nemzetközi jog alapján álló vitarendezés) használ a fehér könyv.¹⁰

A vietnámi társadalom honvédelmi szellemének erősítéséről, szervezeti háttérének biztosításáról szóló hosszas fejtegetések, illetve a mindenféle háború sikeres megvívásának képességéről szóló ambiciózus célkitűzések mellett viszont igen szembeötlő, hogy a fehér könyv megfogalmazói az alkalmazott haditechnika korszerűsítését, újabb eszközök beszerzését illetően már sokkal óvatosabb, a realitásokkal jobban számoló álláspontot képviseltek. Ez a meglévő technológiák megtartása és szelektív feljavítása mellett a hazai ipari bázis fejlesztésével számol, és csak egyes esetekben tűzi ki célul a modernebb eszközök külső forrásokból való beszerzését.¹¹ Általánosságban a stratégia készítői láthatóan nem kívánták teljesen elfedni az olvasó előtt a Vietnámi Néphadsereg felszerelésének korszerűtlenségét – ez nem is lett volna lehetséges. Visszafogottságot mutattak az ennek megváltoztatására irányuló kilátásokat illetően is, több alkalommal hangsúlyozva a fejlesztések megvalósításának fokozatosságát. A fehér könyv tehát Hanoi részéről nem helyez kilátásba igazán intenzív fegyverkezést, különösen nem utal semmilyen fegyverkezési verseny felvállalására. A Néphadsereg modernizálásának céldátumaként ugyanakkor 2030-at jelölték meg, amely 2019-ben még kényelmes messzeségben volt, de napjainkra már időszerűvé teszi a kérdést, miszerint a fejlesztések ütemének ismeretében mennyire valószínűsíthető, hogy a megadott évre a vietnámi fegyveres erők számottevően korszerűbb állapotba kerülnek? A következőkben azt tekintem át, hogy a védelmi költségvetés alakulása is tükrözi-e a védelmi felkészülésnek az eszközbeszerzésekben megmutató, erősen konzervatív megközelítését.

A védelmi ráfordítások alakulása és ezek regionális kontextusa

Orientációs pontként érdemes rögzíteni, hogy 2024-ben Vietnám rendelkezett Délkelet-Ázsia legnagyobb létszámú békeidős haderejével, melynek finanszírozási igényei természetesen messze túlmutatnak a haditechnikai eszközrendszer fenntartásának és megújításának pénzügyi szükségletein. A Vietnámi Néphadsereg összesített létszáma 450.000 fő volt, amelyet egy 40.000 fős aktív paramilitáris erő, és összesen

⁶ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 24.

⁷ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 29.

⁸ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 30.

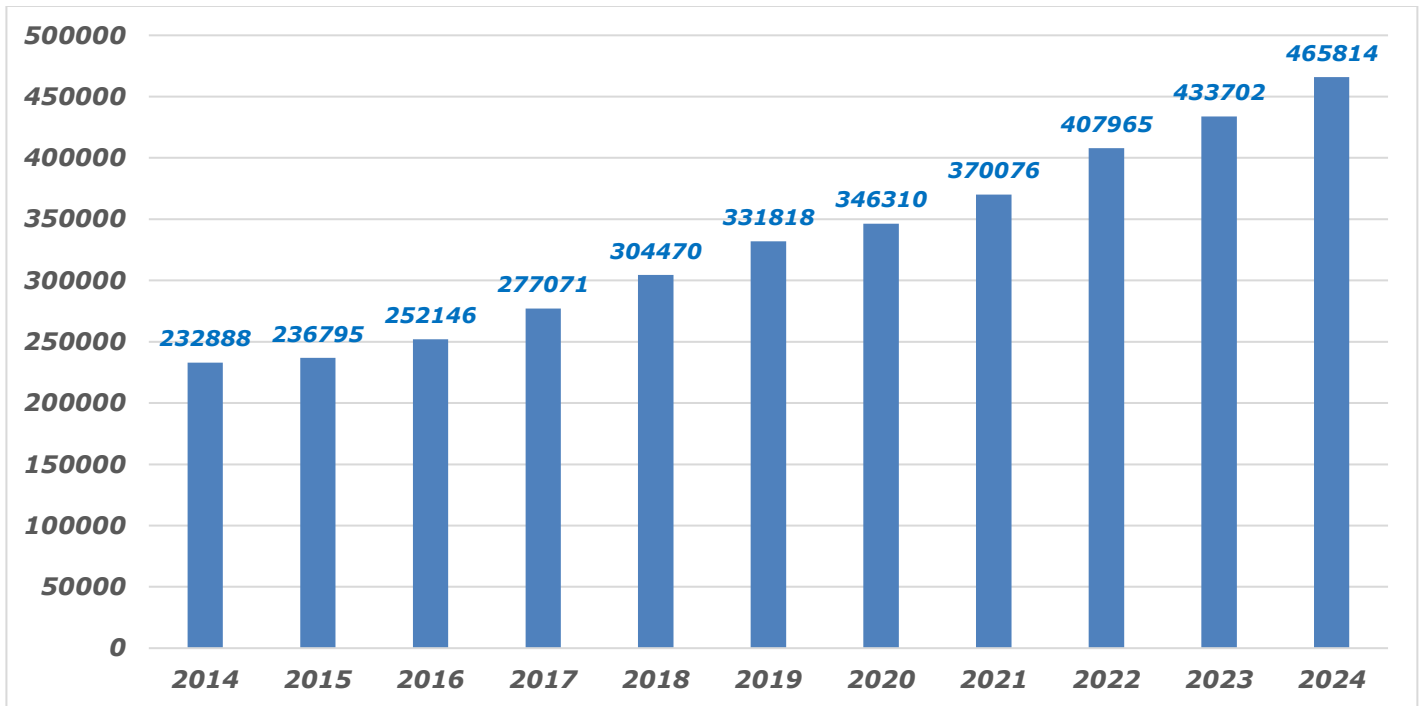
⁹ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 31.

¹⁰ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 18-19.

¹¹ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 101.

mintegy 5.000.000 fős tartalék egészsített ki.¹² A nagylétszámú fegyveres erő fenntartását az aktuális biztonsági kockázatokon túl a vietnámi történelmi közelmúlt tapasztalatai és az ország társadalomszervezési elvei is támogatták, következményeképpen pedig – dacára annak, hogy a rendszeresített eszközök minősége alapján több térségbeli állam is megelőzte az évtizedek során – regionális középhatalmi státusza végig megmaradt.

Nemzeti összterméke vásárlóerő-paritáson napjainkban már a harmadik legmagasabb értéket képviseli a térségben (Indonézia és Thaiföld után). 2014 és 2024 között rendre Vietnámé volt az egyik legnagyobb ütemű GDP növekedés a délkelet-ázsiai régióban. Eredményeképpen az ország gyakorlatilag megduplázta nemzeti össztermékét ez idő alatt (1. ábra).

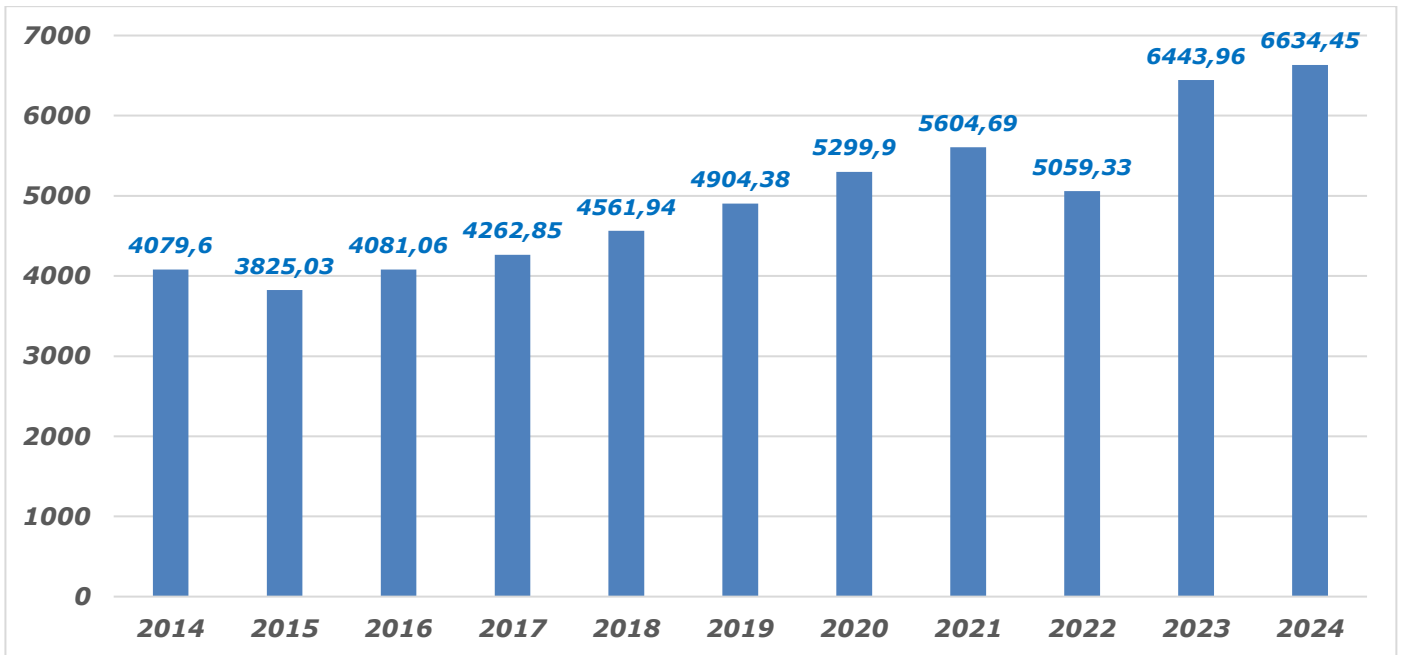
1. ábra: Vietnám GDP-jének értéke amerikai dollárban számítva (millió dollár), 2014-2024.
(Forrás: Military Balance+)

A gyorsan növekvő gazdaság elvben tehát megteremtette a kereteket a védelmi költségvetés dinamikus emeléséhez is. Ez tulajdonképpen meg is történt, noha a trend közel sem volt olyan egyértelmű, mint a gazdaság bővüléséé. Mint az a 2. ábrán is látható, a vizsgált intervallum kezdőévének adatahoz viszonyítva mostanra így is majdnem 63%-kal emelkedtek Hanoi védelmi célú ráfordításai (konstans 2015-ös dollár árfolyamon számolva).

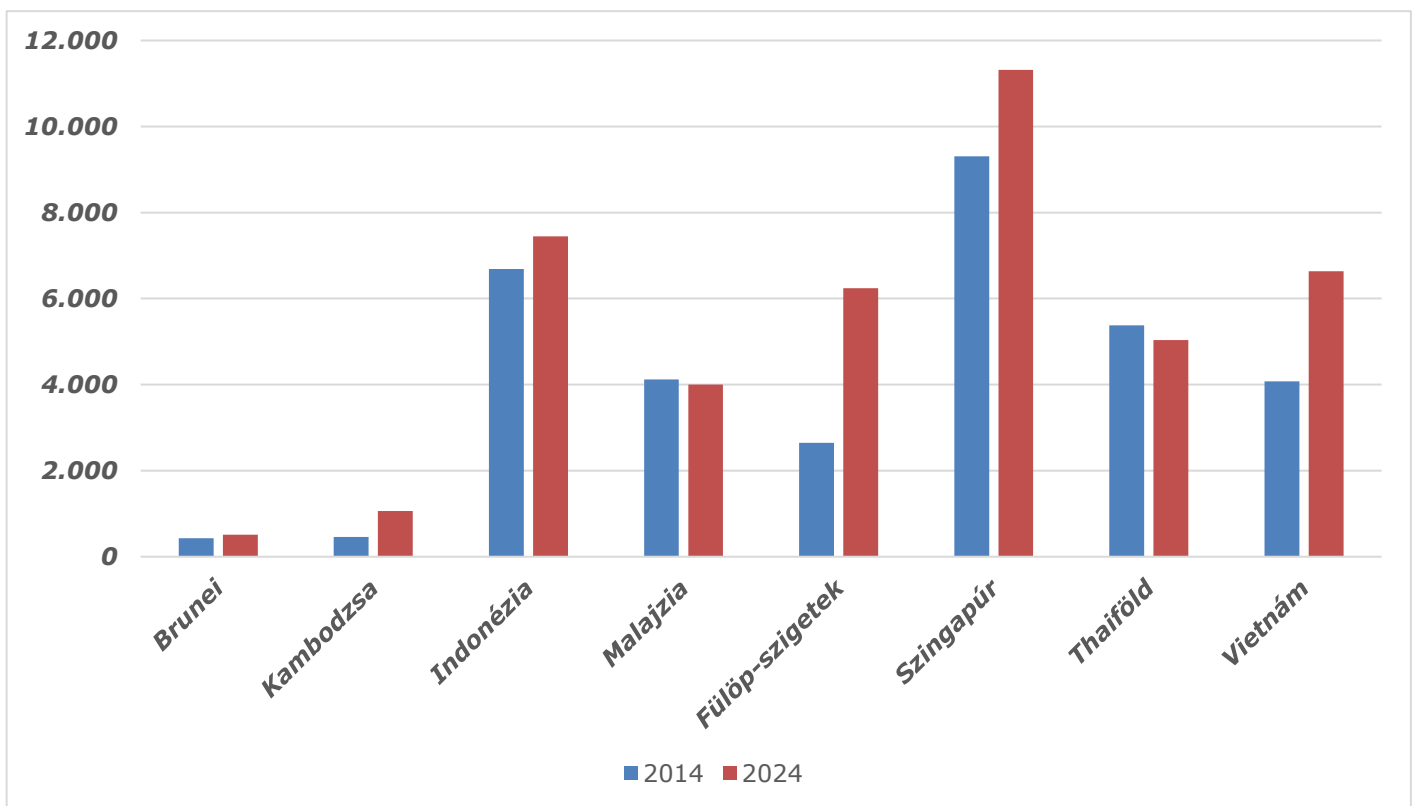
Ezt kissé kontextusba helyezve érdemes megnézni, hogy azok összevetve az egyes délkelet-ázsiai államok¹³ hasonló adataival voltaképpen milyen relatív finanszírozási háttérrel biztosítanak a térség legnagyobb létszámú fegyveres ereje számára (3. ábra)? Ennek kapcsán nem csak a pusztán összegek érdekesekek persze, hanem hogy egy évtized alatt milyen változások tapasztalhatók ezekben. Azaz Vietnám hol helyezkedik el a térség képzeletbeli rangsorában a védelmi célú kiadásait illetően, és látható-e valamilyen irányú elmozdulás a részéről ebben a viszonyítási keretben?

¹² *Military Balance+*. [online], International Institute for Strategic Studies Forrás: milbalplus.iiss.org [2024. 12. 04.].

¹³ Az elemzés a szélesebb szakmai közmegegyezést követve az alábbi államokat sorolja Délkelet-Ázsia térségéhez: Mianmar, Thaiföld, Kambodzsa, Laosz, Vietnám, Malajzia, Szingapúr, Indonézia, Brunei, Kelet-Timor, Fülöp-szigetek.

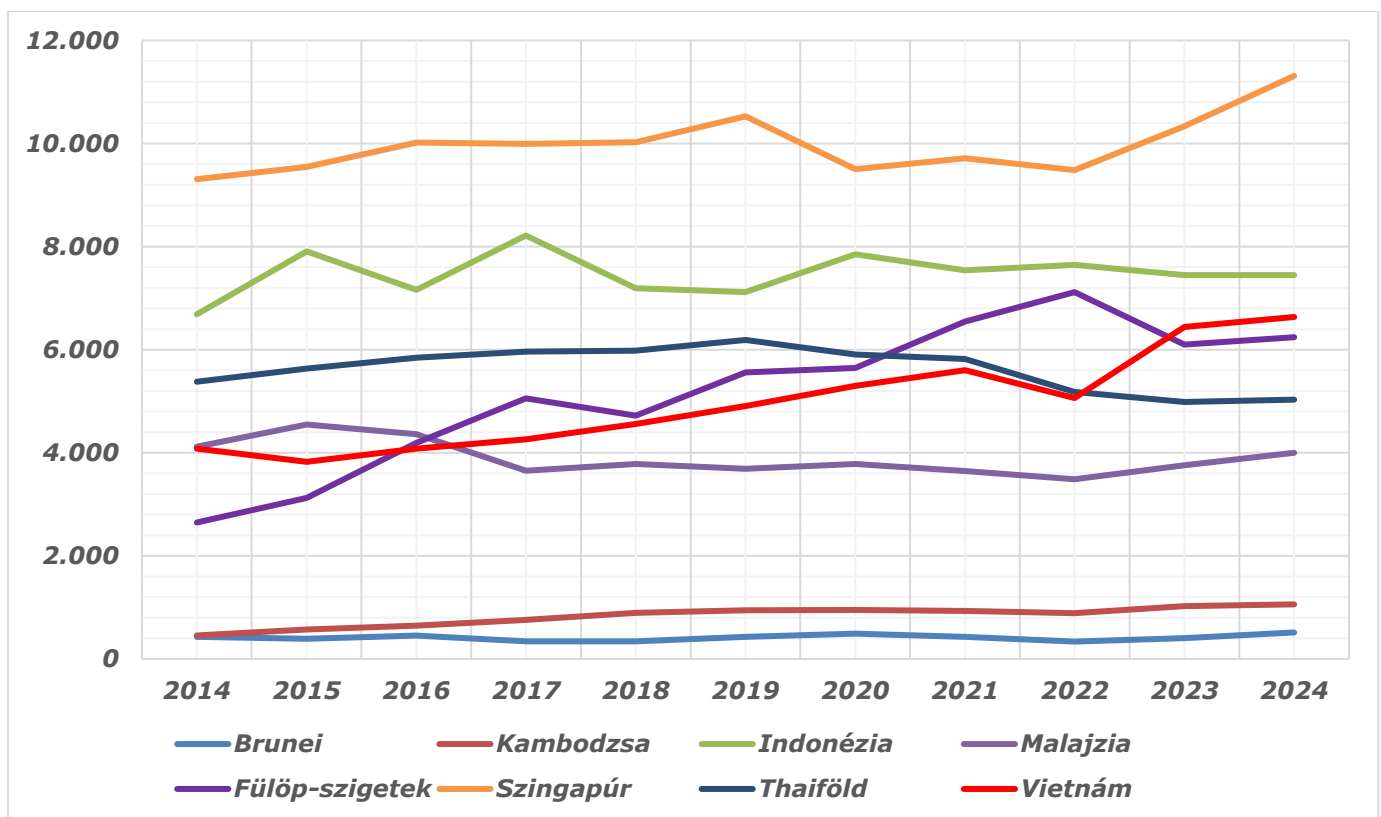

2. ábra: Vietnám védelmi költségvetésének alakulása konstans 2015-ös dollár árfolyamon számolva (millió dollár). (Forrás: Military Balance+)

3. ábra: Az egyes délkelet-ázsiai országok védelmi költségvetései 2014-ben és 2024-ben (konstans 2015-ös dollár árfolyamon). (millió dollár) (Forrás: Military Balance+)

Laosz, Kelet-Timor és Mianmar esetében hiányosak az adatok a teljes idősor tekintetében, ezért nem szerepelnek a fenti diagramon, de a „rangsor” elejét feltárható trendjeik alapján nem is befolyásolnák. Mint látható tehát, a védelmi költségvetés összegét illetően Vietnám tíz év alatt az ötödik helyről a harmadik helyre jött fel a térség államainak sorában. 2024-re már csak a térség legfejlettebb fegyveres erejével rendelkező Szingapúr és a gazdasági/demográfiai vezető szerepet játszó Indonézia előzte meg. A növekedési trend regionális összevetésben szintén impozáns, bár nem a legnagyobb arányú. 2014. évi értékéhez képest a fegyverkezésben egyébként rendkívül elmaradt, ám Kína részéről állandó fenyegetést érzékelő Fülöp-szigetek védelmi költségvetése nőtt a legnagyobb arányban 2024-re (150,6%-kal). Kambodzsa növekménye ezalatt 132%-os volt. Hanoi tehát „csak” 63%-os növekedést könyvelhetett el.¹⁴ Am ha a dollárban kifejezett, tényleges növekményt vesszük figyelembe, akkor a vietnámi védelmi költségvetés a második legnagyobb összeggel gyarapodott 2024-re 2014 óta a Fülöp-szigeteké után. Fontos persze, hogy ebben az esetben nem egy évtizeden át töretlen folyamatot, hanem két év pillanatképét látjuk. Hasznosnak tűnik tehát a fent említett országok hosszú távú költségvetési trendjeire is vetnünk egy pillantást, hogy jobban kontextusba tudjuk helyezni a vietnámi pozíciót (4. ábra).

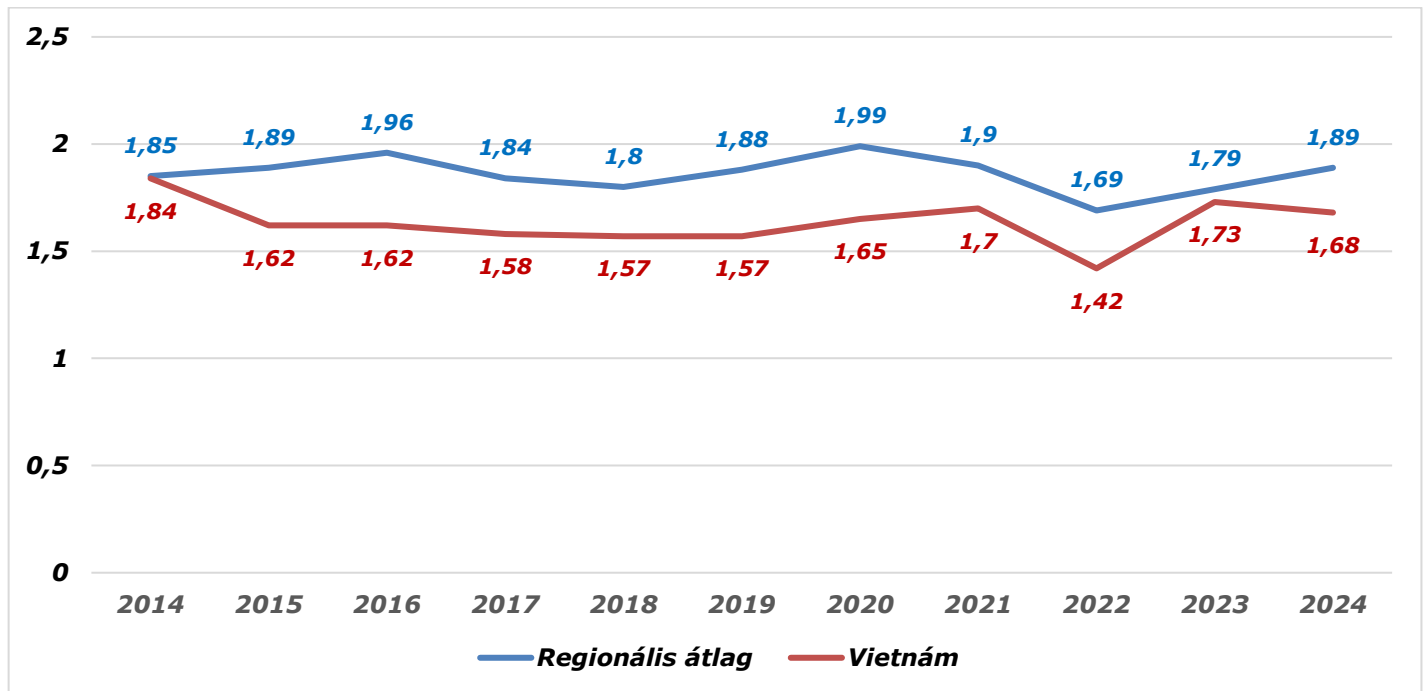
4. ábra: Az egyes délkelet-ázsiai államok védelmi költségvetéseinek változása, 2014-2024 konstans 2015-ös árfolyamon (millió dollár). (Forrás: Military Balance+)

Mint látható, a Fülöp-szigetek hivatalos védelmi ráfordításai 2016-tól mintegy hat éven át meghaladták Vietnámét és csak az utóbbi években zuhantak ismét alá. Tehát hosszabb időtávot figyelembe véve a filippínó elkötelezettség a védelmi szféra megerősítése felé még impozánsabb volt, mint ami a 2024-es adatokból önmagában következik. Hanoi regionális harmadik helyezése pedig mindössze két éves fejlemény. Jóllehet, a 2020-tól fellépő válságok gazdasági következményei, ha eltérő ütemben is, de a vizsgált országok nagyobbik felében egyértelműen nyomot hagytak a védelmi költségvetéseken (is), az évtizedes trendvonalak változatos elkötelezettségről tanúskodnak a szféra finanszírozására. Vietnám esetében azt tapasztalhatjuk, hogy a honvédelem forrásainak növelése iránt 2015 óta bizonyosan egyértelmű elköteleződés figyelhető meg, még a 2022. évi visszaesést is gyorsan kompenzálta az ország, fölvéve az addigi

¹⁴ Military Balance+. i.m.

trendvonalat. Ezzel szemben a gazdasági szempontból fejlettebbnek számító Indonézia és Malajzia védelmi ráfordításainak értéke leginkább stagnálást, Thaiföldé pedig egyenesen csökkenést mutat több éves időtávban.

Érdekes kérdés emellett, hogy a növekvő ráfordítások mekkora terhet jelenthetnek a vietnámi költségvetés számára, mennyire tűnnek azok fenntarthatónak, esetleg tovább növelhetőnek? Ha a védelmi költségvetések GDP-hez viszonyított arányát vesszük szemügyre a fenti diagramokon vizsgált nyolc ország esetében, azt láthatjuk, hogy Vietnám ráfordításai még rendszeresen alul is múlják a regionális átlagot (5. ábra).

5. ábra: A délkelet-ázsiai országok GDP-arányos védelmi ráfordításainak éves átlaga és Vietnám ráfordításainak viszonya ehhez, 2014-2024. (Forrás: Military Balance+)

Ennek magyarázatához érdemes még hozzáfűzni, hogy a kis államok (Kambodzsa, valamint a gazdag Brunei és Szingapúr) adatai erősen felfelé, a védelemre hagyományosan lehetőségei alatt költő Indonézia, illetve esetenként Malajzia adatai pedig lefelé húzzák ezt az átlagot. Ezért konzervatív megközelítésben két dolgot érdemes tanulságként levonni a fenti adatokból. Egyrészt, hogy Hanoi hivatalos védelmi ráfordításai a jól látható értéknövekedés ellenére sem számítanak kiemelkedő arányúnak a régióban (de még Európában sem számítának annak), illetve hogy szükség esetén még jelentős mozgástér állhat rendelkezésre a további növelésükhöz. Ezt a vélekedést támogatja az ország jelentős fejlődési potenciálja is, amelyet az 1. ábra illusztrált.

Minthogy a védelmi költségvetések legtartósabb emelkedő trendje (a nagyságrendekkel szerényebb költségvetéssel bíró Kambodzsát nem számítva) azon államok részéről mutatható ki, amelyek valamilyen formában fenyegetve érezhetik magukat a Kínai Népköztársaság dél-kínai-tengeri expanziójának következményeitől, egyúttal (Szingapúrt leszámítva) számottevő fejlesztési szükséglet halmozódott fel a fegyveres erőik eszközparkját illetően, ésszerűnek tűnik azt feltételezni, hogy a folyamat nagymértékben függ a kínai magatartáshoz kapcsolódó percepcióktól. Különösen szoros összefüggés mutatkozik eszerint a vietnámi haditengerészet, illetve partvédelmi eszközrendszer tekintetében végrehajtott fejlesztések és a kínai Népi Felszabadító Hadsereg Haditengerészetének erősödő dél-kínai-tengeri jelenléte között. Vietnám esetében ugyanakkor olyan tényezők is befolyásolják a védelempolitika mozgásterét, amelyek a Fülöp-szigetek esetében nem állnak fenn ebben a formában. Az előzőekben tárgyalt elvi korlátozások a szövetségépítés tekintetében különösen fontosak ezek sorában. Emellett Vietnámnak közös szárazföldi határa is van Kínával, amelyből következően nem korlátozhatja védelmi felkészülését a haditengerészet és a légierő

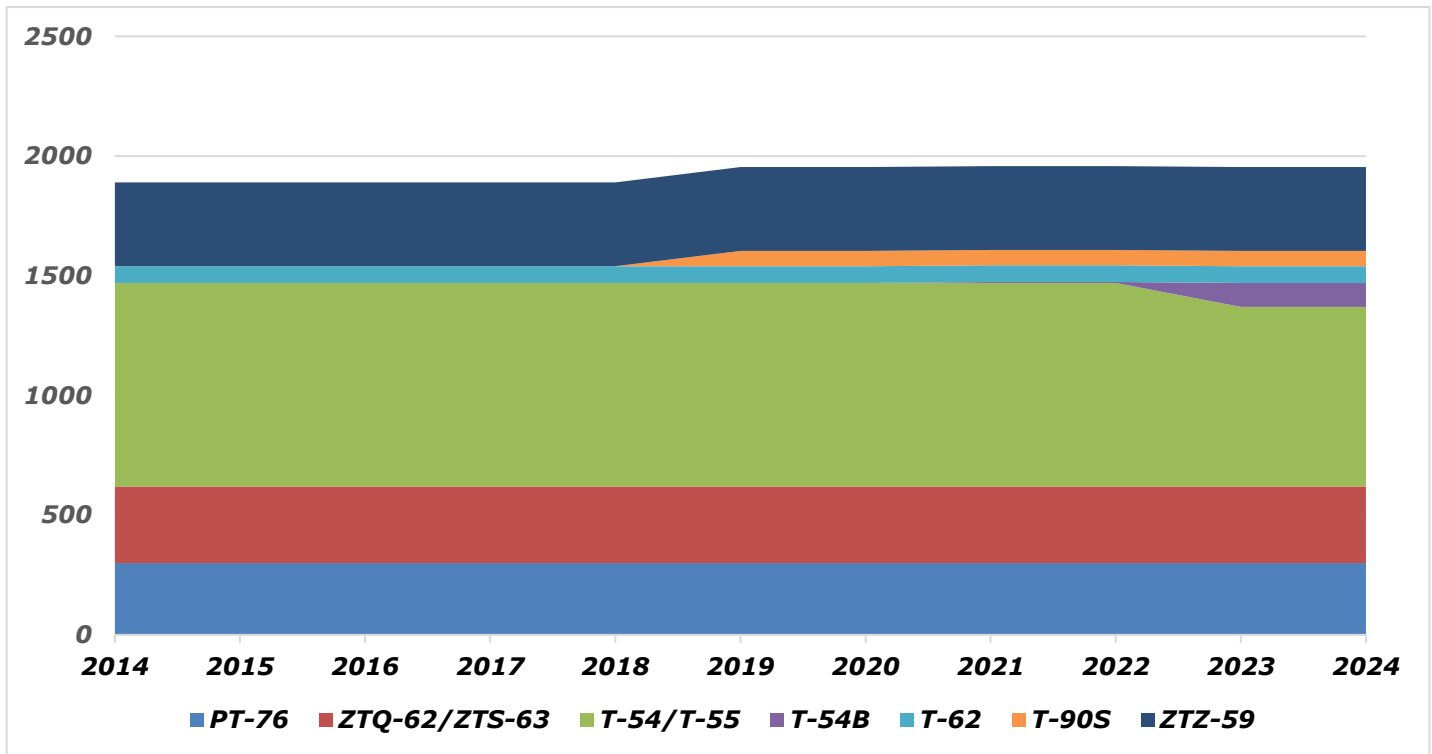
fejlesztésére. A továbbiakban haderőnemenként tekintem át, hogy milyen változások dokumentálhatók a vietnámi fegyveres erők eszközparkját illetően a vizsgált időintervallumban.

A szárazföldi erők fejlesztési trendjei

A szárazföldi erők fejlesztési trendjeinek keretében 3 alapvető fontosságú eszközcsoportot, a harckocsikat, a páncélozott szállító harcjárműveket és az önjáró tűzérési eszközöket fogom vizsgálni.

A 2019. évi védelmi fehér könyv elvileg nagyfokú mobilitást, erős támadóképességet és tűzerőt vár el az ország szárazföldi erőitől,¹⁵ a haderőnem fejlesztését is ennek a célnak való megfelelés indokolja. Kissé előre tekintve meg kell állapítanom azonban, hogy a gyakorlatban 2024-ig igen változatos mélységű modernizáció dokumentálható a vizsgált eszközcsoportok tekintetében.

Vietnám *harckocsiállományának* (6. ábra) döntő részét a hidegháborús időszakból örökölt szovjet és kínai típusok adják jobbra az 1960-as évek technológiai színvonalát képviselve. Ennek megfelelően a ZTQ-62/63-as, illetve PT-76-os könnyű harckocsik (melyekből ismeretlen mennyiségű a tengerészgyalogságnál is rendszerben áll), valamint a ZTZ-59 (A T-54 kínai gyártmányú változata) és T-54/55-ös közepes harckocsik elavuló eszközöknek minősülnek napjainkra. Ezek a típusok alkotják a vietnámi harckocsiállomány több, mint 88%-át.¹⁶ Szerény javulást jelentett csak ehhez képest 100 darab T-54-es korszerűsítése 2021-től. Mellettük a mindössze 70 darabból álló T-62-es állomány korosodó technológiának számít. A harckocsizó erők egyetlen korszerűnek tekinthető eszköze a 2019-től hadrendben álló orosz T-90S közepes harckocsi, amelyből napjainkig 64 darabot rendszeresített a Vietnámi Néphadsereg (ez az eszközállomány 3,2%-a).¹⁷

6. ábra: Vietnám hadrendben álló harckocsitípusai, 2014-2024.
(Forrás: Military Balance+)

¹⁵ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 81.

¹⁶ Military Balance+. i.m.

¹⁷ Military Balance+. i.m.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2025/2

Még 2017-ben váltak bizonyossá, hogy a régóta valószínűsített beszerzés részletei, és egyből a vietnámi háború óta eltelt időszak legnagyobb fejlesztéseként mutatták be az ügyletet.¹⁸ Ugyanakkor a T-90-esek eddig az évtizedek óta meglévő eszközállomány kiegészítésére és nem (egy részének) felváltására üzemelnek, aminek következtében a beszerzés nyomán jelentősen nem változott a fegyvernem műszaki szempontból roppant elavult arculata. Mélyreható fejlődésről tehát nem beszélhetünk ezen a téren a vizsgált időszakban, a beszerzésre került új harckocsiállomány mindössze egy ezred korszerűsítésére elegendő.¹⁹

Az ország szárazföldi haderőneme bizonyítottan több mint 1800, különböző típusú *páncélozott szállító-, felderítő- és gyalogsági harcjárművet* üzemeltetett 2024-ben. Az eszközcsoport pontos mérete nem ismert, ám műszaki színvonaláról elmondható, hogy majdnem kivétel nélkül elavuló és elavult típusokat foglal magába. Az egyetlen kivétel a bizonytalan számú BMP-2, amelyek korosodónak minősülnek. Mindent egybevetve az eszközcsoport jelentős számú új harcjármű beszerzésével jár, mélyreható fejlesztésre szorul. Minden jel arra utal, hogy a vietnámi állam ebben a folyamatban nagyon jelentős szerepet szán a hazai ipari gyártóbázisnak. Ugyanis a páncélozott szállító harcjárművek kategóriájában az ország bizonyítottan rendelkezik hazai fejlesztési programmal is, melynek egyik kiemelt eredményét a 2024. évi Vietnam Defense Exhibition alkalmával mutatták be. Az ún. XCB-1 gyalogsági harcjármű a szovjet BMP-1 jelentősen korszerűsített, új meghajtásrendszerrel és erősebb fegyverzettel ellátott változatának tűnik.²⁰ Nagyjából tucatnyi állhat rendelkezésre belőle e sorok születésekor, tehát még igen messze áll attól, hogy érdemben befolyásolja a fegyvernem általános műszaki arculatát. Mellettük egy kéttengelyes páncélozott személyszállító jármű, az ún. XTC-2 fejlesztése is zajlik, ami konfigurációja alapján az XCB-1-eshez hasonlóan kételtű lenne. Hadrendbe állításának várható ideje ugyanakkor még nem ismert.²¹

Vietnám *önjáró tüzérségi eszközeinek és rakéta-sorozatvetőinek* pontos száma szintén bizonytalan. Utóbbiak túlnyomórészt szovjet Grad-rendszerű egységekből állnak (BM-21; BM-14), melyekből összesen több száz darab lehet a Néphadsereg állományában (hadrafoghatóságuk viszont erősen kérdéses). Ugyanakkor a már említett 2024. évi Vietnam Defense Exhibition-ön bemutatásra került egy új, hazai fejlesztésű, 70 mm-es rakétatüzérségi rendszer, amely ugyan nem nagy hatótávolságú (5-7 km), de könnyebb gépjárművekre is egyszerűen telepíthető.²²

A *csöves önjáró tüzérség* mostanáig szovjet 2S1 Gvozdgyika és 2S3 Akácija típusokból állt. A Délkelet-Ázsiára általánosan jellemző fegyverkezési trend, miszerint a tüzérség fejlesztésénél az önjáró eszközökre érdemes helyezni a hangsúlyt, Vietnám esetében is megfigyelhető. Az ország ehhez illeszkedve fejezte ki szándékát 155 mm-es dél-koreai K9 Thunder önjáró lövegek beszerzésére, amelyek igen jelentős minőségi ugrást hoznának az önjáró tüzérség eszközrendszerébe.²³ Amennyiben az ügylet megvalósul a széles körben emlegetett 108 egység²⁴ megvásárlásával, a szárazföldi erők három itt vizsgált eszközcsoportja közül alighanem az önjáró tüzérség könyvelheti majd el a legmélyrehatóbb fejlődést. Emellett Hanoi 2017 óta saját 130 mm-es önjáró lövegének fejlesztésén is dolgozik.²⁵ A PTH 130-K225B néven ismert eszköz a kubai Jupiter V vietnámi változatának tűnik a külsőleg megítélhető jegyei alapján. Összességében az önjáró tüzérség jövőjét egyrészt a korszerű külföldi technológia beszerzése, másrészt a hazai fejlesztés és gyártás konkrét eredményei határozzák meg, melyeknek köszönhetően a fegyvernem középtávú kilátásait pontosabban mérhetjük fel, mint a páncéloseszközökét.

¹⁸ NGUYEN The Phuong: [What Will New Russian Tanks Mean for Vietnam's Military?](#) [online], 2017. 07. 27. Forrás: The Diplomat [2024. 10. 27.].

¹⁹ NGUYEN The Phuong: i.m.

²⁰ [Vietnam Unveils Locally Made XCB01 Modernized Version of Soviet BMP-1 Infantry Fighting Vehicle](#). [online], 2024. 12. 19. Forrás: Army Recognition Group [2024. 12. 29.].

²¹ [Vietnam army unveils new indigenous XTC-02 amphibious 4x4 APC](#). [online], 2022.08. 23. Forrás: Army Recognition [2024. 12. 08.].

²² [70mm Rocket Launcher System in Vietnam an Innovation for Ground Support](#). [online], 2024. 12. 22. Forrás: Army Recognition [2024. 12. 27.].

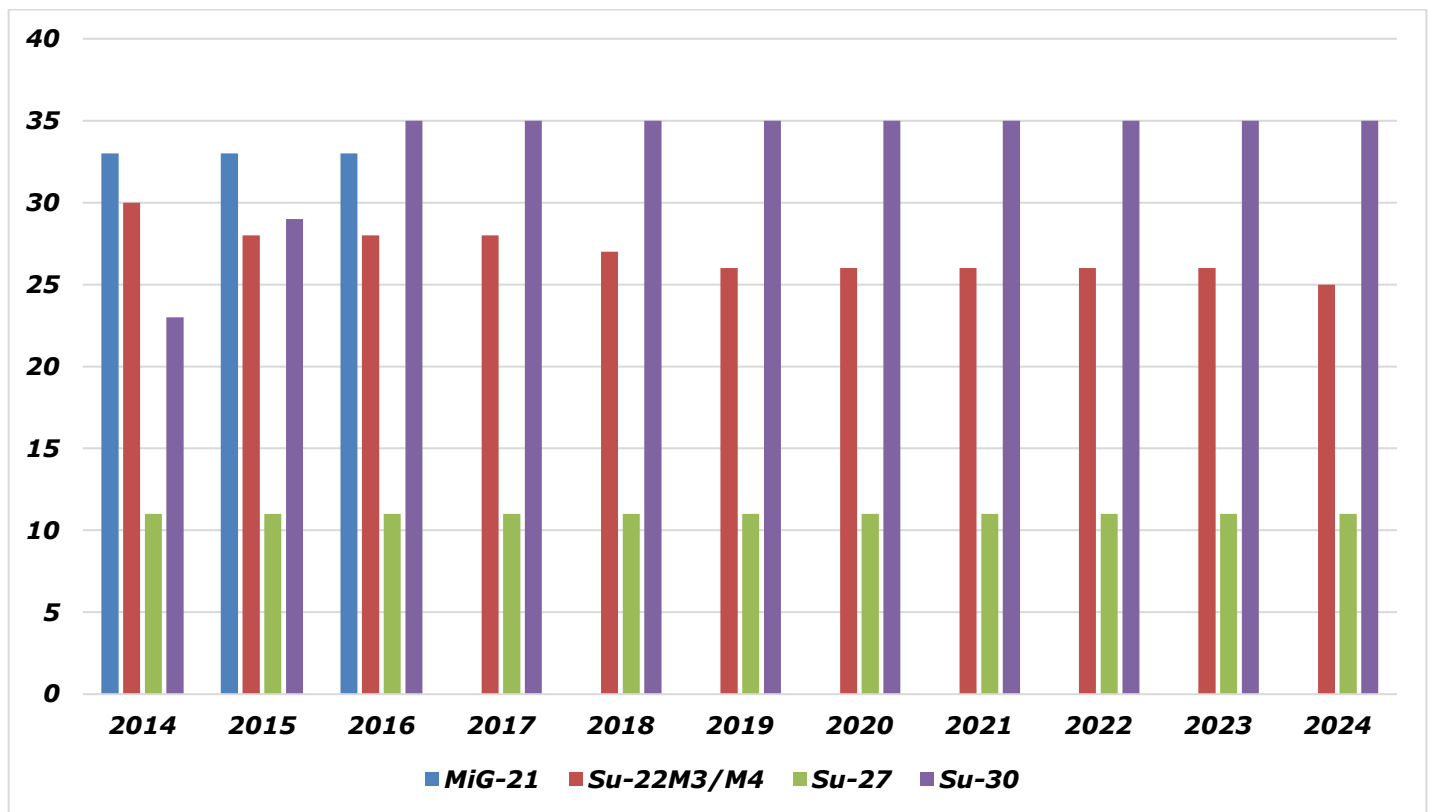
²³ Kapil KAJAL: [Vietnam outlines intent to procure K9 howitzer](#). [online], 2024. 04. 24. Forrás: Janes.com [2024. 10. 04.].

²⁴ [Vietnam Eyes Acquisition of South Korean K9 Self-Propelled Howitzer](#). [online], 2024. 04. 26. Forrás: Army Recognition [2024. 12. 11.].

²⁵ [Vietnam Military Technical Institute unveils PTH130-K225B 130mm SPG](#). [online], 2021. 10. 29. Forrás: Army Recognition [2024. 12. 15.].

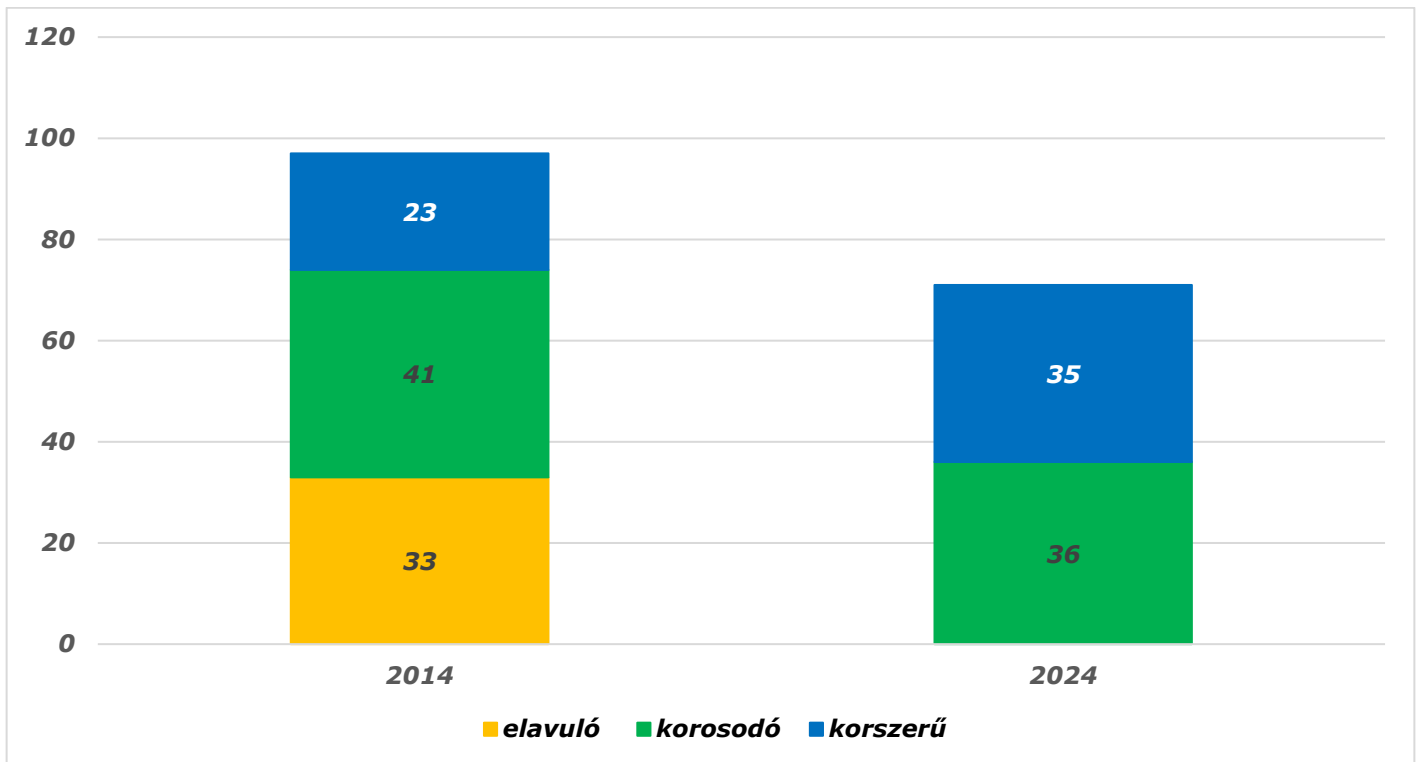
A légi erő fejlesztési trendjei

A légi erő fejlesztési trendjeit két eszközcsoport, a *harci repülőgépek* és a *támadó helikopterek* eszközcsoportjában szemléltetem. Ahogy a szárazföldi erők, úgy természetesen a légi erő esetében is megállapítható, hogy az eszközrendszer túlnyomó része eredetileg hidegháborús reliktum volt, ám a vizsgált időszakban már megjelentek, majd fokozatosan többségbe kerültek a korszerűbbnek tartott típusok. 2014 óta a vietnámi légi erő harcirepülőgép-állományának legjelentősebb, valóban minőségi ugrást hozó fejlesztése a Su-30MK2 csapásmérő harci repülőgépek rendszeresítése volt. Ezzel párhuzamosan, az elavuló típusnak számító MiG-21-eseket 2016-tól kivonták. A 7. ábra a hadrendben tartott repülőgéptípusok mennyiségeinek egymáshoz viszonyított arányát mutatja az egyes években.

7. ábra: A vietnámi légi erő kötelékében rendszeresített harci repülőgéptípusok, 2014-2024. (Forrás: Military Balance+)

Mint látható, a MiG-21-esek leszerelése a gépállomány jelentős csökkenésével járt, minek köszönhetően a vietnámi légi erő regionális összevetésben ma nem is számít nagynak. A korosodó Su-22-esek hadra fogható példányainak lassú (többnyire balesetek számlájára írható) fogyásával a hadrendben tartott vadászipülőgépek száma 2014 és 2024 között 27%-kal mérséklődött. Ugyanakkor napjainkra a rendszerben maradt gépek fele korszerűnek (a többi korosodónak) számít, szemben a 2014-es állapotokkal, amikor még az eszközök egyharmada korosodónak minősült, míg a korszerűek aránya még az egynegyedrészt sem érte el (8. ábra).

8. ábra: A vietnámi légierő harci repülőgépeinek száma és műszaki színvonala, 2014 és 2024. (Forrás: Military Balance+)

Hozzá tartozik a képhez az is, hogy Vietnám rendelkezik további 12 L-39 Albatros és 12 Yak-130-as repülőgéppel, amelyek hivatalosan oktató/gyakorló repülőgépekként állnak hadrendben, de szükség esetén könnyű támadó feladatokra is alkalmazhatóak. Hogy Vietnám számol-e velük ilyen szerepkörben, az nyilván helyzetfüggő, az ehhez szükséges fegyverkészlet mindenestre az ország rendelkezésére áll.

A légierő további fejlesztésének tervei között napvilágot látott kisebb számú orosz Su-57-es többfunkciós harci repülőgép beszerzésének elképzelése.²⁶ E repülőgéptípus adottságait illetően számos eltérő elemzői értékelés látott napvilágot. Noha elképzelhető, hogy a hasonló kategóriába sorolt, ötödik generációs, csökkentett észlelhetőségű nyugati (vagy kínai) többfunkciós harci repülőgépekénél gyengébb műszaki paraméterekkel bír,²⁷ rendszeresítése mégis fontos ugrást hozhat a vietnámi légierő képességeibe. Jelen sorok születésekor azonban még nem vehető biztosra, hogy megvalósul a beszerzés.

A harci repülőgévekkel összevetve viszont kevésbé meggyőző a *támadó helikopterek* alkalmazásában lezajlott változás. Vietnám fegyveres erőinél 2024-re gyakorlatilag megszűnt a hagyományos támadó helikopterek eszközcsoportja. A korábban alkalmazott Mi-24-eseket még a kétezres évek elején vonták ki a hadrendből, pótlásukról pedig nem is gondoskodtak. Az új koncepció szerint az általános rendeltetésű helikoptereket látnák el szükség szerint rakétafegyverzettel és vetnék be légi támogató és páncélos-elhárító szerepkörben – tudomásul véve persze a korlátjaikat. Napjainkra ennek értelmében mindössze nem egészen 90 darab Mi-8-as és Mi-17-es általános rendeltetésű helikopter maradt hadrendben. Mindkét típus elavulónak minősül és noha még aránylag nagy számban üzemeltetik őket szerte a világon, a forgószárnyas-flotta korszerűsítése sem várthat sokáig magára.

Mindezt mérlegre téve tehát a vietnámi légierő keretében az eszközállomány általános műszaki színvonalát mélyebben érintő korszerűsítési folyamat zajlott, mint a szárazföldi erők berkeiben. Ám továbbra is jellemző az orosz haditechnika kiterjedt alkalmazása, és problémaként merülhet fel a forgószárnyas-eszközpark képességvesztése, illetve előregedése is.

²⁶ *Modernisation initiatives to spur Vietnam defence budget*. [online], 2024. 03. 03. Forrás: asiapacificdefencereporter.com [2024. 11. 15.].

²⁷ *Russian Su-57 Fighter Jet "Mocked" and "Criticized" by Chinese Social Media Users*. [online], 2024. 11. 05. Forrás: Defence Security Asia [2024. 11. 15.].

A haditengerészet fejlesztési trendjei

Vietnám összesen több mint 3200 km hosszú tengeri parszakasszal rendelkezik, amelyet öt haditengerészeti körzetre osztanak. A 2019. évi fehér könyv szerint a vietnámi haditengerészet feladata a felségvizek és szigetek feletti vietnámi szuverenitás megvédelmezése, melynek céljából készen kell állnia az agresszorral szembeni önálló, vagy más, baráti erővel együttműködésben végrehajtott harctevékenységre.²⁸ Ennek a látszólag szokványos megállapításnak a második fele számíthat érdeklődésre vietnámi viszonylatban. Eszerint az ország az együttműködés képességét is erősítené más haditengerészetekkel annak érdekében, hogy kellő erőt tudjon szembe állítani egy potenciális támadóval, valamint ilyen helyzetben elfogadná más államok támogatását is. Természetesen Kína megnevezésétől tartózkodnak egy ilyen kommunikációs kontextusban, ám nem nehéz kitalálni, hogy az adott körülmények között valójában kinek szóló üzenet mindez. Kérdés ugyanakkor, hogy a tengeri haderőnem mennyivel került közelebb az elmúlt évtizedben ahhoz, hogy hiteles erőként léphessen fel az ország tengeri érdekeinek védelmében. A továbbiakban a tengeralattjárók, nagy felszíni hadihajók, valamint a partvédelmi rakétarendszerek eszközkategóriáiban végbement változásokkal illusztrálom a Vietnámi Népi Haditengerészet fejlődését.

Ami a *tengeralattjáró-fegyverneket* illeti, ezek fejlesztése (több esetben egyenesen létrehozása) a délkelet-ázsiai államok fegyverkezésének egyik egyértelmű célja lett az elmúlt egy-másfél évtized folyamán. Indonézia, Szingapúr, Malajzia részéről is születtek döntések ilyen eszközök beszerzéséről. A vietnámi tengeralattjáró-erőket hivatalosan 2013-ban alapították, és ahogy több más fegyvernem esetében, itt is döntően orosz beszerzési forrásokra építettek. 2014-ben a Vietnámi Népi Haditengerészet állományában két orosz eredetű, fejlesztett Kilo-osztályú támadó tengeralattjáró, és két, még a kilencvenes évek végén Észak-Koreától beszerzett Yugo-osztályú minitengeralattjáró üzemelt. Az előbbiek korosodó, az utóbbiak viszont elavult és komoly tengeri védelmi műveletekre eleve alkalmatlan, leginkább különleges műveleti személyzet szállítására használható eszközöknek tekinthetők. 2024-re a két Yugo még mindig hadrendben állt, a Kilo-osztályú tengeralattjárók száma ugyanakkor 6 egységre emelkedett. Ezzel egy évtized alatt a vietnámi haditengerészet tengeralattjáró-erői (persze Kínáé után) a legütőképesebbé váltak a Dél-kínai-tengeren érdekelt államoké között. A vietnámi egységek szárazföldi csapásmérő-képességét 3M-14E Club-S robotrepülőgépek beszerzésével erősítették meg.²⁹ Ezek hatékonyan egészíthetik ki a szárazföldi telepítésű rakétarendszereket, amelyekről később még lesz szó.

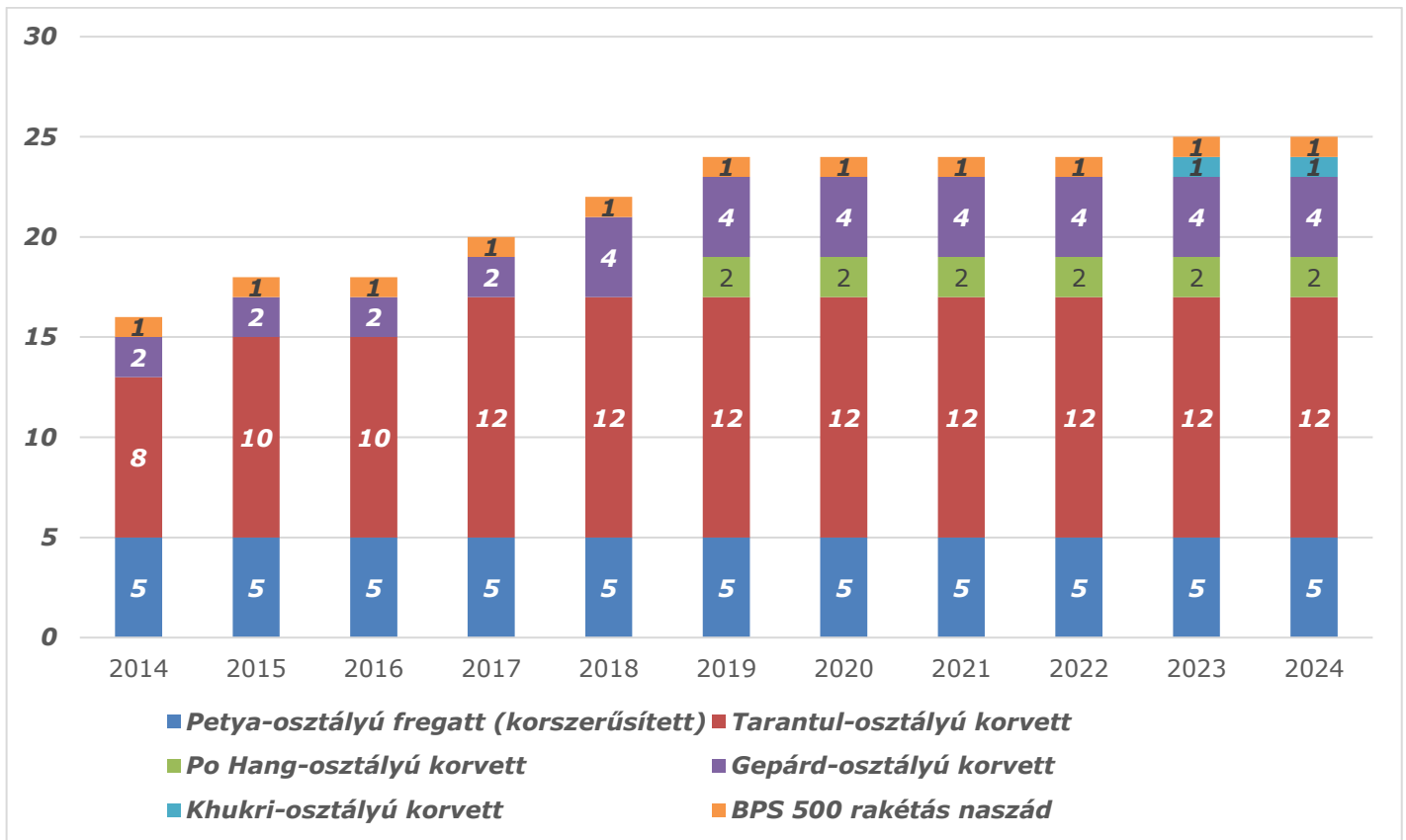
A *felszíni flotta* jelentősebb egységeit számba véve mindenek előtt az tűnik szembe, hogy Vietnam alapjában véve közepes és kishadiahajókból álló tengeri haderőnemmel rendelkezik. Legnagyobb felszíni egységeit a Military Balance+ adatbázis korvettként sorolja be. Ezek egy része más forrásokban fregattként szerepel, méretüknél azonban természetesen sokkal fontosabb a képességeik fejlődése. A 9. ábra a Vietnámi Népi Haditengerészet nagyobb, rakétafegyverzettel ellátott hadihajóiról közöl összegző adatokat.

Az egyes rendszerben álló egységek műszaki színvonala számos okból nem ítéhető meg egyértelműen. Ám a számuk gyarapodása és a rajtuk végzett, ismert átalakítások nyomán nincs okunk kételkedni abban, hogy a vietnámi haditengerészet ütőképessége számottevően javult általuk az utóbbi évtizedben. Fontos vonása a folyamatnak, hogy keretében már nem csak orosz, hanem koreai és indiai technológia is rendszeresítésre került. A járműállomány beszerzési forrásainak diverzifikálása a három haderőnem közül a haditengerészetnél haladt előre a legnagyobb arányban 2024-re, noha az orosz eredetű eszközök még mindig jelentős túlsúlyban vannak.

Hanoi flottájának másik két haderőnemet meghaladó fejlődése mögött ugyanakkor nem nehéz meglátni egyrészt a felségvizek korábbinál hatékonyabb ellenőrzésének törekvését, másrészt egy esetleges kínai tengeri hadművelet „költségeinek” jelentős megemelését. Ezt támasztja alá a hozzáférésgátló/területmegtagadó (A2/AD) stratégia érvényesítését célzó eszközök beszerzése és hadrendbe állítása is, amelyben szintén jelentős előrelépés tapasztalható a vizsgált évtizedben.

²⁸ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 83.

²⁹ Bich T. TRAN: *Understanding Vietnam's Military Modernization Efforts*. [online], 2020.11.25. Forrás: The Diplomat [2024. 10. 27.].

9. ábra: Vietnám haditengerészetének nagyobb felszíni hadihajói, 2014-2024. (Forrás: Military Balance+)

A partvédelmi rakétarendszereket üzemeltető csapatok a haditengerészet kötelékébe tartoznak, fejlesztésükre pedig nagy hangsúlyt fektettek az elmúlt időszakban. 2024-ben Vietnám partvédelmi erői a Military Balance+ adatbázis szerint bizonytalan számú 160 mm-es ACCULAR-160 izraeli rakéta-sorozatvetővel és szintén bizonytalan számú 306 mm-es EXTRA rakétatüzérségi rendszerrel rendelkeztek. Más források az EXTRA rakétakilövők számát 20 egységre teszik.³⁰ Ezek 150 km-es hatótávolsága nem túl nagy ugyan, ám sajátos felhasználási lehetőségként vetődött fel, hogy a Spratly-szigetek vietnámi harcálláspontjaira telepítve elvben több kínai támaszpont is tűz alá vehető velük.³¹ A partvédelmi ütegek hatékonyságának fokozására Izrael Orbiter 2 és Orbiter 3 drónokat is szállított Vietnámnak.³²

Valamivel rövidebb, mintegy 130 km-es távolságban lehet hatékony Vietnám saját fejlesztésű VCM-B hajók elleni rakétarendszere, amelyet 2024-ben állított szolgálatba.³³ A viszonylag korszerű partvédelmi rakétarendszerek közé számít továbbá a több, mint kétszer ekkora (300 km-es) hatótávolságú,³⁴ orosz gyártmányú Bastion-P rendszer. Két ilyen beszerzése történt meg a 2010-es évek közepén, melyek együtt 8 mobil rakétaindító egységet foglalnak magukba.³⁵ Mindezek mellett régebbi, korszerűtlenebb szovjet

³⁰ [Israel has delivered 20 EXTRA surface-to-surface guided rockets to Vietnam for coastal defence 12602166](#). [online], 2016. 02. 26. Forrás: Army Recognition [2024. 11. 15.].

³¹ Franz-Stefan GADY: [Vietnam Deploys Precision-Guided Rocket Artillery in South China Sea](#). [online], 2016. 08. 10. Forrás: The Diplomat [2024. 11. 15.].

³² IISS: [Arming Vietnam: Widened International-security Relations in Support of Military-capability Development](#). 2023. 03.; 15.

³³ [Vietnam Activates Coastal Defense System VCM-B aka "Vietnam Cruise Missile"](#). [online], 2024. 07. 02. forrás: Defence Security Asia [2024. 09. 12.].

³⁴ [Visiting Vietnam's brigade operating the advanced Russian-made Bastion-P missile system](#). [online], 2015. 05. 11. Forrás: tuoit-renews.vn [2024. 11. 15.].

³⁵ [Vietnam People's Navy deploys Bastion-P Mobile Coastal Defense Systems in drills](#). [online], 2016. 08. 17. Forrás: Army Recognition [2024. 12. 11.].

partvédelmi rakétarendszerek is hadrendben állnak még. Napjainkra mind az akár 3-400 km-es hatótávolságú 4K44 Redut, mind a 80 km-es hatótávolságú 4K51 Rubezh rendszerek előregedettnek minősülnek. Vietnám néhány egységet üzemeltethet belőlük.

A vietnámi partvédelmi rakétarendszerek fejlesztése illeszkedik ahhoz a várakozáshoz, miszerint a Dél-kínai-tenger kiterjedése és a vitatott tengerrészek szárazföldre való relatív közelsége miatt a térség feletti ellenőrzésért zajló esetleges katonai konfrontáció során a partokon telepített, hajók és repülőgépek elleni fegyverrendszerekre komoly szerep hárulhat³⁶ és a hagyományos haditengerészeti erőviszonyok kevésbé lehetnek döntő jelentőségűek. Növeli ennek a prognózisnak a valószínűségét az is, hogy a mobil védelmi rendszerek beszerzésénél több ízben is felmerült szempont volt, hogy azok akár a kisebb szigetekre is gyorsan telepíthetők legyenek.³⁷

Még ha a partvédelmi képességrendszer fejlődése természetesen nem is pótolja a vietnámi haderőfejlesztés fentiekben említett hiányosságait, legalábbis árnyalja a folyamat megítélését. Érdekes azt is szem előtt tartani, hogy hadiipari exportban érdekelt szereplők várakozásai szerint a vietnámi partvédelmi eszközrendszer további beszerzései is elképzelhetők. Az újnak számító orosz Rubezh-ME, vagy az indiai BrahMos rendszereket is bemutatták már a délkelet-ázsiai ország döntéshozóinak,³⁸ miközben a hazai fejlesztés is folyamatosan zajlik.

Konklúziók

Vietnám az elmúlt évtized folyamán elvi szinten nem túl ambiciózus, de gyakorlati eredményeiben értékelhető képességbővülést hozó haderőfejlesztési programot vitt. Áttekintve az elmúlt évtized tendenciáit és támaszkodva a vietnámi politikai elit témával összefüggő nyilvános kommunikációjára (főként a 2019. évi védelmi fehér könyvre) két szabályosságot mindenképpen érdemes kiemelni. Egyrészt, a délkelet-ázsiai ország fegyverkezése vállaltan lassú folyamat, amely nem tűz ki látványos, pontosan számon kérhető célokat és tudatosan igyekszik kerülni, hogy háborús készülődés, vagy fegyverkezési verseny képzetét ébressze a regionális partnerekben. Másrészt viszont az egyes haderőnemek részesedése az újabb beszerzésekből eltérő mértékű, aminek következtében az összességében nem éppen nagyarányú vásárlások mellett is impozáns képességnövekedés figyelhető meg bizonyos fegyvernemeknél. Érdekes ezeket még egy további szemponttal is kiegészíteni. Eszerint a modern hadviselés kortárs példái – napjainkban meghatározó mértékben az orosz-ukrán háború – is összetett tapasztalatokat adnak a különböző eszközcsoportok alkalmazhatóságához, a szükséges képességek körének meghatározásához. Nyilvánvaló, hogy ez a vietnámi hadfejlesztés tartalmi elemein is nyomot hagy. Valószínűsíthető például, hogy a dél-koreai K9 Thunder önjáró lövegek, illetve a partvédelmi rakétarendszerek beszerzéséhez komoly érveket adnak ezek a tapasztalatok.

A vietnámi fegyveres erők fejlesztésénél az elmúlt évtized folyamán a múltból örökölt kapcsolatoknak és a kezelő, valamint műszaki személyzet rutinjának is leginkább megfelelően az orosz eredetű eszközök beszerzése játszott döntő szerepet. Ennek előnyei mellett azonban kockázatai is vannak, különösen annak tükrében, hogy egyrészt a háborús szükségletek kielégítésének elsődlegessége, másrészt az Oroszországgal szembeni nemzetközi szankciók milyen mértékben teszik lehetővé a további vietnámi megrendeléseket. Két tényező oldhatja ezt a dilemmát hosszabb távon: a beszerzési források diverzifikálása és a belső hadiipari kapacitásokra való támaszkodás. Mindkettő érvényesül a haderőfejlesztésen belül, ám a vietnámi hadiipar várhatóan még sokáig nem lesz elég fejlett ahhoz, hogy lehetővé tegye az komoly mértékű ön-erőre támaszkodást az új eszközök beszerzése terén.

Áttekintve a haderőnemek kiválasztott eszközrendszereinek állapotát első helyen emelendő ki, hogy Hanoi szárazföldi erői jelentős mennyiségű, de műszakilag túlnyomórészt elavult eszközt tartanak hadrendben, amelyek cseréje – amennyiben a fegyveres erők ütőképességét biztosítani kívánják – már nem várható sokáig magára. A vizsgált időszakban lezajlott beszerzések a harckocsiállományban eredményeztek az eszközcsoport technológiai arculatát alapjaiban nem megváltoztató, de értékelhető képességek

³⁶ KAISER Ferenc „A háború haditengerészeti tapasztalatai” c. konferencia-előadása. „Az orosz-ukrán háború hadművészeti tapasztalatai” konferencia. NKE HHK, 2024. 11. 15.

³⁷ Vietnam People's Navy deploys Bastion-P Mobile Coastal Defense Systems in drills. i.m.

³⁸ *Russia's 'Rubezh-ME' Coastal Defense System Makes International Debut in Vietnam*. [online], 2024. 12. 19. Forrás: Defence Security Asia [2024. 12. 27.].

meghonosodásával járó fejlődést. Kifejezetten sürgetőnek tűnik ugyanakkor a páncélozott szállító harcjárművek nagyobb arányú cseréje, mivel ezek általános műszaki arculata még a harckocsikénál is korszerűtlenebb képet mutat.

Jelentős korszerűsödés tapasztalható viszont a légierő harcirepülőgép-állományában, mely ugyanakkor együtt járt a hadrendben tartott egyégek számának csökkenésével. Köszönhetően ennek, a vietnámi légierő regionális összevetésben ma már nem is számít nagyoknak, további fejlesztésére bőven lehet még tér. A támadó helikopterek fegyverneme ezzel szemben teljesen megszűnt mostanra.

A három haderőnem közül a haditengerészet fejlődésében tapasztalható a legnagyobb előrelépés az elmúlt évtized viszonylatában, amely hitelesíti a vietnámi biztonság- és védelempolitika kommunikációs szinten régóta megfigyelhető, erőteljes tengeri fókuszát.³⁹ Kiinduló (2014. évi) állapotával összevetve az ország impozáns ütemben erősítette meg védelmi stratégiájának tengeri orientációját. Igen nagy jelentőségű fejlődés indult meg például a szárazföldi telepítésű, de tengeri célok nyomán követésére és támadására alkalmas eszközök rendszeresítése vonatkozásában. Vietnám tengeralattjáró-erői pedig jelenleg a Kínai Népköztársaságé után a második legütőképesebbnek számítanak a Dél-kínai-tengeren érdekelt államoké között, miközben magát a fegyvernemet mindössze bő egy évtizede alapították. Összességében azt láthatjuk, hogy a vietnámi állam fegyverkezése a vizsgált időszakban azon képességrendszerek fejlesztésére irányult, amelyek a légtér és tengeri területek ellenőrzéséhez kapcsolódtak. Ennek logikájába illesztve érdemes megítélni a légierő csapásmérő-, valamint a haditengerészet tengerfelszíni és felszín alatti műveleti képességeinek fokozódását (utóbbi esetében egyenesen létrejöttét).

A fegyverkezési trendek vizsgálatával levonhatunk néhány további, szélesebb ívű tanulságot is. Egyrészt, a vietnámi állam a gyakorlati lépések szintjén is komolyan veszi a honvédelem fejlesztését, finansziális oldalról pedig gyaníthatóan még jelentős mozgástér állna rendelkezésére a beszerzések további gyorsítására. Másrészt, a beszerzések forrásait illetően a vizsgált eszközkategóriák tekintetében csak kismértékű diverzifikáció figyelhető meg, túlsúlyban maradtak az orosz eredetű eszközök. Harmadrészt, a fejlesztett eszközcsoportok olyan képességrendszereket támasztanak alá, amelyek leginkább a status quo stabilizálását és esetleges eszkalációs törekvések gátolását segítik elő (a fegyveres fellépés kalkulálható költségeinek emelésével). Vietnám tehát elsősorban időt akar nyerni általuk.

Visszaulva a korszerűsítési folyamat 2030-as céldátumára, jelenleg az tűnik valószínűnek, hogy a szóban forgó évre a Vietnámi Néphadsereg fegyverrendszereinek döntő része továbbra sem fog megfelelni a korszerű eszközökkel szemben támasztott követelményeknek. Figyelembe véve, hogy a 2019. évi fehér könyv hitet tesz amellett, hogy Vietnámnak képesnek kell lenni megnyerni a háború bármilyen formáját,⁴⁰ ez a körülmény könnyen arra a következtetésre vezethet, hogy egyúttal a honvédelmi célkitűzések is elérhetetlenné váltak. Különösen, mivel a vietnámi honvédelem állapotát mindenki a kínai kihívás tükrében értelmezi. Valójában ez nem ilyen egyszerű. Nem érdemes fejtegetésekbe bocsátkozni egyes esetleges fegyveres konfliktus kimenetelét illetően – pusztán a fentiekben ismertetett folyamatok alapján ez nem ítélni meg. Stratégiai távlatban valószínűleg Vietnám számítása nem is a nyers katonai elrettentés, hanem a kihívó meggyőzése arról, hogy hosszabb távon többet veszíthetne a katonai fellépéssel, mint amennyit nyerhetne a teljes Spratly-szigetvilág bekebelezésével. Pekingnek is érdeke ugyanis a vietnámi „négy nem” stratégiájának fennmaradása és jól tudja, hogy Hanoival az Egyesült Államok is szívesen vállalna szorosabb katonai együttműködést annak érdekében, hogy az indiai-csendes-óceáni térség erőviszonyait minél inkább a saját szempontjainak megfelelően alakíthassa.

³⁹ NGUYEN The Phuong: *Vietnam's Defense Strategy: A Maritime-Oriented Continental Perspective*. [online], 2024. 05. 14. Forrás: The Diplomat [2024. 12. 11.].

⁴⁰ 2019 Viet Nam National Defence. i.m. 23.

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2025/2

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszaki kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás, Tóth Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)
2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)
2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)
2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)
2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Háda Béla